

Leader w PROW 2014 - 2020

Wywiad z Radosławem Rybickim Dyrektorem Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie przeprowadziła Danuta Kucińska.

DK. *Panie Dyrektoro, nasi mieszkańcy, przyszli projektodawcy są zainteresowani jakie są zasadnicze różnice w odniesieniu do poprzedniego okresu finansowania i na jakie przedsięwzięcia będzie można pozyskać dofinansowanie w nowej perspektywie w ramach Leadera?*

RR. Trzeba podkreślić, że do najważniejszych różnic w zakresie wdrażania podejścia LEADER w stosunku do poprzedniego okresu programowania należy wzmocnienie podejścia oddolnego, co przekłada się na wzrost kompetencji i znaczenia Lokalnych Grup Działania (LGD). W szczególności oznacza to:

- wzrost znaczenia Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR) przejawiający się, m.in., w rezygnacji wdrażania równoległe w ramach podejścia LEADER działań innych Osi Programu, określonych szczegółowo w rozporządzeniach wykonawczych;

- zasadniczo to właśnie LSR ma wyznaczyć szczegółowy zakres wsparcia;

- LGD zyskują zupełnie nowy instrument realizacji LSR w postaci projektów parasolowych (grantowych), realizowany przy współpracy z samodzielnie wybranymi lokalnymi partnerami.

DK. *Jakie są największe plusy Leadera w nowej perspektywie PROW?*

RR. Niewątpliwie wzmocnienie oddolnego cha-

rakteru podejścia LEADER przyczyni się do umożliwienia ukierunkowania pomocy na realne potrzeby występujące w lokalnych społecznościach. Natomiast wprowadzenie nowych instrumentów pozwoli na efektywniejszą realizację strategii przez LGD.

Należy jednak podkreślić, iż projekt PROW 2014-2020 został uzgodniony jedynie na szczeblu krajowym. Natomiast w obecnej chwili rozpatrywane są uwagi zgłoszone przez Komisję Unii Europejskiej.

Terminy naboru pierwszych wniosków w tej chwili nie są jeszcze znane. W pierwszej kolejności konieczne jest zatwierdzenie Programu przez Komisję UE. Następnie niezbędne będzie wejście w życie odpowiednich krajowych przepisów wykonawczych, mam tu na myśli ustawę oraz rozporządzenia wykonawcze. Proces uzyskania akredytacji i przygotowanie odpowiednich procedur stanowi kolejny krok.

DK. *Czy może Pan przybliżyć nam zagadnienie tworzenia i funkcjonowania inkubatorów przetwórstwa lokalnego, na które będzie można otrzymać spore środki a przy tym stworzyć nowe miejsca pracy?*

RR. Projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) przewiduje możliwość powstawania inkubatorów

przetwórstwa (kuchennych). Zgodnie z projektem inkubator przetwórstwa (kuchenny) to podmiot działający w celu udostępnienia lokalnym producentom rolnym lub małym przetwórcom infrastruktury (pomieszczeń wyposażonych w urządzenia i maszyny niezbędne do przetwarzania i przygotowania produktów rolnych do sprzedaży), spełniającej wymagania weterynaryjne, sanitarne, dobrostanu zwierząt i ochrony środowiska. Usługi świadczone przez inkubator obejmowałyby również doradztwo (prawne, technologiczne i marketingowe), a także przygotowanie narzędzi internetowych niezbędnych do sprzedaży produktów rolnych. Zaawansowana forma inkubatora oferowałaby możliwość przechowywania produktów oraz wsparcie w ich dystrybucji. Dodatkową korzyścią utworzenia inkubatora będą utworzone miejsca pracy.

DK. *Jaka nauka płynie dla nas z przeszłości, jakie wskazówki przekazałby Pan naszym czytelnikom, którzy chcieliby złożyć wniosek i skorzystać, oczywiście z sukcesem, ze środków w ramach nowego Leadera?*

RR. Doświadczenia poprzedniego okresu programowania wskazują na znaczne zbiurokratyzo-

Radosław Rybicki

wanie procesu przyznawania pomocy z wykorzystaniem środków UE. Wszystko wskazuje jednak na to, że w tym zakresie raczej nie możemy liczyć na fundamentalną zmianę podejścia.

Z pewnością pojawią się pewne uproszczenia np. w zakresie „projektów parasolowych”. Musimy jednak pamiętać, że mamy do czynienia z dystrybucją publicznych środków pomocowych, co zawsze będzie podlegało intensywnej kontroli odpowiednich organów. W związku z powyższym potencjalni Beneficjenci pomocy powinni, korzystając z doświadczeń poprzedniego okresu programowania, przyzwyczajając się do spełniania wymogów formalnych obowiązujących w procesie przyznawania pomocy.

DK. *Dziękuję za rozmowę.*

Czy potrzebujemy inkubatora przetwórstwa lokalnego?

Inkubatory kuchenne, przetwórstwa lokalnego albo gospodarcze są instytucjami wspierającymi rolników, małych producentów. Ich zasada funkcjonowania polega na udostępnianiu infrastruktury po kosztach niższych niż rynkowe, aby ułatwić rozwój działalności gospodarczych, zwłaszcza przetwórców. W Polsce występuje problem sprzedaży żywności lokalnej, tradycyjnej, bo odbywa się bez kontroli, certyfikatów podczas różnego rodzaju imprez. Sytuację mogłyby zmienić inkubatory przetwórstwa udostępniające przestrzeń dla drobnego przetwórstwa lokalnych wyrobów po umiarkowanych cenach. Przetwarzanie produktów w odpowiednich warunkach przyczyni się do profesjonalnego „przetwórstwa i produkcji domowej”. **Sprzedaż produktów rolnych - aktualnie** Dotychczasowe uregulowania sprzedaży produktów przez rolników są niewystarczające. Sprzedaż

produktów rolnych przez rolnika może odbywać się na dwa sposoby: w formie sprzedaży bezpośredniej lub w ramach działalności gospodarczej marginalnej, lokalnej i ograniczonej. Rolnik może sprzedawać nieprzetworzone produkty roślinne i zwierzęce z własnego gospodarstwa, np. zboża, owoce, warzywa, zioła, grzyby (również w postaci suszonej lub kiszzonej) a także jaja, mleko, miód i ryby. Jest to tzw. sprzedaż bezpośrednia. Jeśli te produkty z gospodarstwa rolnika będą podlegały jakiegokolwiek obróbce, np. poprzez obieranie, krojenie, wyciskanie soku, lub jeśli będzie to mięso z uboju to wtedy jest obowiązek rejestracji działalności gospodarczej, przyjęcia zobowiązania podatkowego oraz określonych przepisami wymagań higienicznych, weterynaryjnych określonych dla zakładów przetwórczych. Dlatego rolnik chcąc przetwarzać swoje płody i sprzedawać produkty musi prowadzić tzw. działalność marginalną, lokalną i ograniczoną. Inaczej będzie to nielegalny obrót żywnością.

Dokończenie na str. 2

Czego potrzeba Tobie i Twojej gminie, aby się rozwijać?

To hasło przewodnie otwartych spotkań konsultacyjnych, na których mieszkańcy naszego obszaru wypowiadali się na temat problemów i potrzeb a także zasobów otoczenia, w którym żyją.

Odbywały się w październiku, listopadzie i grudniu br. w poszczególnych gminach. Razem współtworzymy Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2014 - 2020. Dokument będzie gotowy w przyszłym roku i wskaże najważniejsze kierunki rozwoju dla całego obszaru naszego działania. Pracujemy wspólnie by na podstawie zdiagnozowanych potrzeb stworzyć wizję rozwoju, wyznaczyć cele i pozyskać środki na realizację projektów przez mieszkańców. To jakie wyznaczmy

sobie cele w lokalnej strategii rozwoju zdecyduje o tym jakie projekty będą mogły uzyskać dofinansowanie.

Mieszkańcy, którzy uczestniczyli w spotkaniach byli bardzo aktywni i przekazali nam wiele cennych danych. Zależy nam by wskazać właściwe i kluczowe problemy, którym należy wyjść naprzeciw oraz określić obszary z potencjałem rozwoju, które wyznaczają adekwatny zakres i kierunki naszej strategii. Mamy nadzieję, że dzięki wywiadowi indywidualnym i grupowym oraz wykorzystaniu różnorodnych materiałów źródłowych zdobędziemy uzupełniające informacje.

Szczegółowe relacje ze spotkań w zakładce LEADER 2014-2020, na stronie www.lgdpm.pl

Danuta Kucińska

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Biuletyn współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 431 „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” objętego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 – Oś IV LEADER.

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Czy potrzebujemy inkubatora przetwórstwa lokalnego?

dokończenie z str. 1

Inkubator przetwórstwa lokalnego – co to jest ?

Inkubator przetwórstwa lokalnego to podmiot, który przygotowuje odpowiednią infrastrukturę i udostępni ją lokalnym producentom rolnym, przetwórcom w celu przetworzenia produktów rolnych. Składa się z pomieszczeń wyposażonych w urządzenia i maszyny niezbędne do przetwarzania i przygotowania produktów rolnych do sprzedaży. Infrastruktura inkubatora ma spełniać wymagania weterynaryjne, sanitarne i ochrony środowiska. Może też służyć przechowywaniu produktów. Inkubator przetwórstwa lokalnego może zatrudniać specjalistów, aby służyli pomocą od strony prawnej, technologicznej, marketingowej, może też być wyposażony w narzędzia informatyczne potrzebne do sprzedaży i dystrybucji produktów rolnych. Rolnik zapłaci za korzystanie z pomieszczeń, maszyn, urządzeń i fachowej pomocy ale produkt do sprzedaży bezpośrednio przygotowuje w odpowiednich warunkach. Z inkubatora mogłyby korzystać małe firmy przetwórcze, cateringowe, osoby indywidualne, np. wczasowicze aby przygotować przetwory. Tak więc powinniśmy zastanowić się czy na naszym terenie potrzebna jest taka instytucja.

Nowe podejście Leader przewiduje możliwość realizacji projektów z przetwórstwa i marketingu produktów rolnych oraz tworzenia inkubatorów przetwórstwa lokalnego. Inkubatory umożliwiają przygotowanie żywności do sprzedaży w odpowiednich warunkach i ułatwiają wprowadzenie jej na rynek. Trwają prace nad dostosowaniem przepisów prawa ułatwiających sprzedaż bezpośrednio produktów przygotowanych w inkubatorach przetwórstwa lokalnego.

Przykłady inkubatorów przetwórstwa lokalnego

Przykładów inkubatorów przetwórstwa lokalnego w Polsce nie ma za wiele. W tym roku Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie przygotował inkubator kuchenny do wytwarzania swojskich wędlin przez okolicznych rolników. LGD „Gościńiec 4 Żywiołów” z Małopolski zapowiedziało utworzenie inkubatora kuchennego na swoim terenie i przygotowało projekt.

Za granicą przykładów inkubatorów przetwórstwa lokalnego czyli budynków z urządzeniami przeznaczonych do przetwarzania produktów rolnych jest wiele. W Finlandii Lokalna Grupa Działania Suupohja wspiera FoodPark w Kauhajokki. Tutaj inkubator przetwórstwa lokalnego to

obiekt składający się z kilku pomieszczeń, najważniejszą jest sala wyposażona w urządzenia do małej gastronomii wynajmowana na godziny lub dni przez małe firmy. Obok jest chłodnia, w której przedsiębiorcy przechowują swoje wyroby. W inkubatorze tym udzielana jest pomoc technologiczna, sanitarna, marketingowa, a także pomagają w projektowaniu wzorów torebek, czy maszynowym pakowaniu żywności. Bardzo pożądaną tu usługą jest sprawdzanie owoców na zawartość metali ciężkich, co pozwala rolnikom uzyskiwać certyfikaty i wyższe ceny.

W Anglii utworzono Souhglade Food Park w Nottingham. Wybudowano tam, m.in., kuchnię o pow. ponad 40 m² i wyposażono w piec konwekcyjny, patelnię do smażenia w głębokim tłuszczu, grill, szafy chłodnicze, zmywarki. Inkubator oferuje użytkownikom badania laboratoryjne mikrobiologiczne i składu żywności. Inkubator zarządzany jest przez organizację non profit, utworzoną przez przedsiębiorstwa zainteresowane zrównoważonym rozwojem branży żywnościowej i napojów w regionie. Obok kuchni są też pomieszczenia produkcyjno-magazynowe o pow. 2600 m², biurowe i socjalne.

Przytoczone przykłady wskazują, że możliwości wykorzystania i rozwoju inkubatora przetwórstwa lokalnego jest wiele. Mogą to też być

prostsze inkubatory kuchenne tak, jak w USA, gdzie występują pod nazwą „społeczne kuchnie”, „wspólne kuchnie komercyjne” lub „inkubatory przemysłu żywnościowego”.

*****

Chcąc odpowiedzieć na pytanie - czy potrzebujemy inkubatora kuchennego? powinniśmy pomyśleć co może być szansą rozwoju ziemi płockiej. Najpierw musimy mieć pomysł co można przetwarzać na naszym terenie aby lokalni rolnicy mogli zarobić sprzedając przetworzony produkt, powinniśmy przeanalizować zasadność jego istnienia, a potem zorganizować podmiot, który utworzy inkubator, następnie będzie nim zarządzał.

Podejście Leader w PROW na lata 2014 -2020 przewiduje dofinansowanie do 500 000 zł na utworzenie inkubatora przetwórstwa lokalnego. W inkubatorach można zatrudniać pracowników czyli tworzyć miejsca pracy i opłacić je ze środków unijnych.

Małgorzata Najechalska

Źródła:

http://innowacyjnaramodka.pl/zasady_funkcjonowania_inkubatora_zalacznik_nr_12.pdf. K. Kwatara, e-Biuletyn Informacyjny CDR nr 7/2014 Projekt PROW na lata 2014-2020

Wizyta studyjna do Austrii - z wypowiedzi uczestników (7-11.10. 2014):

„Zainteresowały mnie proste a zarazem ciekawe sposoby wykorzystania różnych elementów na ścieżce wśród koron drzew, czy motoryczne place zabaw dla dzieci i dorosłych;

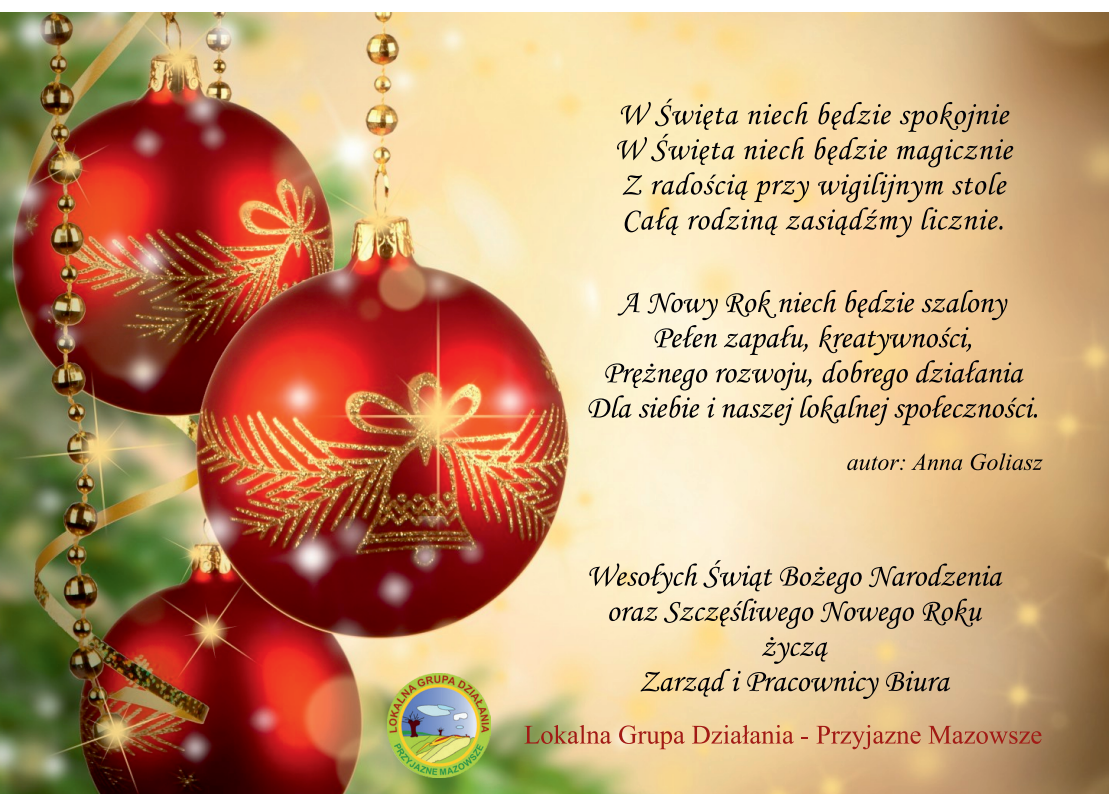
Zwróciłam szczególną uwagę na estetykę gospodarstw i ich obejścia, ciekawe sposoby pozyskiwania dochodów w gospodarstwie rolnym takie, jak ekologiczna uprawa ziemniaków, czy produkcja kefirów dla szkół;

Wyjazdy tego typu są dobrą okazją do wymiany poglądów i spostrzeżeń, a także przeniesienia doświadczeń na nasz grunt”.

Ścieżka wśród koron drzew

Uczestnicy wizyty studyjnej do Austrii

*W Święta niech będzie spokojnie
W Święta niech będzie magicznie
Z radością przy wigilijnym stole
Całą rodziną zasiądźmy licznie.*

*A Nowy Rok niech będzie szalony
Pełen zapału, kreatywności,
Prężnego rozwoju, dobrego działania
Dla siebie i naszej lokalnej społeczności.*

autor: Anna Goliasz

*Wesołych Świąt Bożego Narodzenia
oraz Szczęśliwego Nowego Roku
życzą*

Zarząd i Pracownicy Biura

Lokalna Grupa Działania - Przyjazne Mazowsze

Ważna informacja!

Szanowni Państwo, prosimy o wypełnienie fiszki projektowej - karty propozycji projektu do realizacji w ramach LSR 2014-2020, która znajduje się na naszej stronie.

Pierwsze 20 osób z naszego obszaru, które prześlą nam wypełniony druk otrzyma specjalny upominek od LGD - Przyjazne Mazowsze

Grażyna Opolska dla ziemi płońskiej

Mija pierwsza rocznica tragicznej śmierci Grażyny Opolskiej, prezesa Lokalnej Grupy Działania – Przyjazne Mazowsze, niezwyklej, wspaniałej osoby, której współpracownicy i mieszkańcy powiatu płońskiego wiele zawdzięczają.

Prezes Grażyna Opolska zaszczyliła na ziemi płońskiej ideę Leadera - szczególnego programu europejskiego wspierającego rozwój obszarów wiejskich, skierowanego wprost do mieszkańców wsi i miasteczek. Była jego gorącą orędowniczką, dlatego w 2008 roku przekształciła Mazowieckie Stowarzyszenie Doradców Rolniczych w Lokalną Grupę Działania i nadała jej nazwę Przyjazne Mazowsze. W kręgu Przyjanych Mazowszan znaleźli się mieszkańcy gmin powiatu płońskiego: Baboszewa, Dzierżąźni, Jońca, Naruszewa, Nowego Miasta, Płońska, Raciąża, Sochocina, Załusk oraz miasta Raciąż.

Jej działania zapewniły szerszy dostęp do funduszy unijnych. Ze środków pozyskanych za pośrednictwem LGD - Przyjazne Mazowsze skorzystali przedsiębiorcy, rolnicy, stowarzyszenia, gminy, parafie. Dzięki tej inicjatywie na wsiach powstały place zabaw dla dzieci, boiska sportowe, parkingi, skwery, chodniki, wyremontowano świetlice wiejskie, kościoły, organizowano imprezy plenerowe, utworzono nowe firmy, rozwinięto usługi i zrealizowano wiele innych projektów.

Prezes Grażyna Opolska tworzyła warunki do rozwoju ziemi płońskiej, ułatwiła samoorganizację mieszkańców, przyczyniła się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich.

Nasza pani Prezes śmiało wyznaczała cele i nowe kierunki działań, bardzo angażowała się w wiele inicjatyw oddolnych. Zapamiętaliśmy Ją jako wspaniałą, niezwykle charyzmatyczną osobę. Miała dar zjednywania ludzi, mądrze wyznacza-

ła rolę. Każde zadanie, którego się podejmowała potrafiła z zapałem, bez względu na liczbę przeszkód, pomyślnie doprowadzić do końca. Była gwarancją sukcesu.

Grażynę Opolską zapamiętaliśmy jako osobę niezwykle zdolną, pracowitą i zaangażowaną społecznie. Całe życie wzbogacała swoją wiedzę i umiejętności, zdobywała doświadczenie by jak najlepiej realizować zadania, które sobie stawiała. Była doktorem nauk technicznych, adiunktem na SGGW. Odbýwała praktyki i staże w: Austrii, Szwecji, Holandii, a w: Polsce w Zakładach Przemysłu Cukierniczego, Przemysłu Mleczarskiego i Rolniczych Spółdzielniach Produkcyjnych. Odnosiła sukcesy jako pełnomocnik rektora SGGW ds. praktyk studenckich w Norwegii, koordynowała praktyki zagraniczne dla studentów uczelni rolniczych. Zdobyła wiele nagród m.in., w konkursie na rejonowego mistrza Agroligii, w ogólnopolskim konkursie na najszybciej pracującą dyplomową w dziedzinie nauk rolniczych i leśnych, ma w swoim dorobku oprócz pracy doktorskiej, specjalistyczne prace badawcze i ekspertryzy.

Była wieloletnim dyrektorem Centrum Doradztwa Rolniczego i Rozwoju Obszarów Wiejskich w Poświętnem, Wicedyrektorem Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie i prezesem organizacji pozarządowych, pracowała również w samorządzie. Dobrze znała problemy zaniedbanych regionów, na własnej skórze poznała problemy nurtujące polskich rolników ponieważ sama była doświadczonym rolnikiem, od 20 lat prowadziła własne gospodarstwo rolne.

W pracy zawodowej i społecznej wspierała mieszkańców wsi w pozyskaniu unijnych środków: na rozwój gospodarstw oraz dodatkowych form działalności gospodarczej, dbała o rozwój turystyki i produktu lokalnego, wspierała aktyw-

ność kobiet na Mazowszu.

Jej piękno pozostaje w naszej pamięci

Podziwialiśmy i szanowaliśmy Ją za wierność zasadom wyniesionym z domu, odwagę, wytrwałość, pracowitość, za dążenie do służenia pomocą każdemu. Na zewnątrz była twarda, a w istocie bardzo wrażliwa i romantyczna, kochała teatr, śpiew i poezję polską. Znała wiele wierszy na pamięć i chętnie je recytowała pragnąc podkreślić znaczenie chwili czy wydarzenia. Miała dźwięczny głos, piękną dykcję.

Nowoczesnym pojęciem, którymi wypełnione są strategię Leadera nadawała prosty, osobisty wyraz. Dla Niej dziedzictwo wsi to nie tylko kultura, obyczaje, to też rodzina, sąsiedztwo, wspólnota. Napisała o tym we wstępie do artykułu o programie Leader.

Zacząła słowami wiersza W. Broniewskiego, pt. **Mój pogrzeb.**

*„Mnie ta ziemia od innych droższa,
ani chcę, ani umiem stąd odejść,
tutaj Wisłą i wiatrami Mazowsza
przeszumiało mi dzieciństwo i młodość”.*

Dalej napisała tak:

„Któż z nas nie wspomina z rozrzewaniem swego dzieciństwa i młodości? Oczywiście wszystkie złe rzeczy uciekły za bory i lasy, i pamiętamy zapach świeżo skoszonej trawy, a później wonnego siana, dym z ogniska i gorące pieczone ziemniaki, zimne, kwaśne mleko i pieczone jabłka od Babci.

I tyle, tyle różnych smaków, zapachów, dobrych wspomnień, zabaw, znoonej pracy i dobrego zmęczenia.

Gdzież ta wieś z twarzą uśmiechniętej Babci, zatroskanego Dziadka, wspólnych spotkań, sąsiedzkiej pomocy przy sianokosach, żniwach, wykopkach ....

W ciągłym biegu nie potrafimy się zatrzymać, zamyslić, a może zadumać nad życiem. Nie mamy czasu na spotkania lub sąsiedzkie pogaduszki,

Grażyna Opolska

z których rodziły się też wspólne prace dla całej wsi, dla nas wszystkich. Później miło było popatrzyć na poprawioną drogę - nawet jeśli to była tylko żwirówka, na plac z huśtawkami dla dzieciaków i ławeczki dla zmęczonych kobiet.

A jak wesoło było na wiejskiej zabawie, przy stole zastawionym przysmakami od naszych niezastąpionych gospodyń wiejskich.

Coś minęło, uciekło..... ale czy rzeczywiście nie jest możliwe do odtworzenia?”

Nasza Pani Prezes żyła w pośpiechu, bo ciągle coś tworzyła, organizowała, w czymś ważnym brała udział, chciała dobrze wykorzystać każdą chwilę. Była naszą ostoją, nieocenionym szefem, przyjaciółką.

Nie całkiem odeszła, wciąż stąpamy po jej śladach, wszędzie wokół coś po sobie zostawiła. Jej siła, energia, wiara, że warto coś zmienić, poprawić, wrażliwość i przekonanie, że trzeba koniecznie komuś pomóc, dzielić się z innymi, dawać z siebie jak najwięcej - promieniowały na otoczenie. Tak wiele pozostaje z Niej w nas: otwartość na ludzi, zrozumienie, dobra energia, chęć do działania. Pozostawiła nam dzieło, którego nie dane Jej było zakończyć. Jej dobry duch wciąż nam towarzyszy i jak iskierka światła oświetla drogę, wskazując kierunek, w którym mamy iść.

Małgorzata Najchalska i Danuta Kucińska

Międzynarodowy projekt współpracy TERRA

(Tourism for Economic Revival of Rural Areas / Turystyka – dla ożywienia gospodarczego obszarów wiejskich)

(Ciąg dalszy relacji z realizacji projektu, zamieszczonej w pierwszym numerze Biuletynu).

Wizyta studyjna dla lokalnych przedsiębiorców turystycznych w Finlandii.

Wizycie udział wzięły osoby z sektora turystyki z obszaru LGD - Przyjazne Mazowsze. Celem wyjazdu było poznanie i wymiana dobrych praktyk w zakresie rozwoju turystyki na obszarach wiejskich. Uczestnicy gościli, m.in., w Simojoen Lohiranta, ośrodku przeznaczonym dla rybołówstwa, turystyki i zorganizowanych wycieczek,

który znajduje się obok najlepszych miejsc polowów na rzece Simo. Zwiedzili także rezerwat przyrody "Martimoaapa", gdzie uczestniczyli w krótkim spacerze po mokradłach, aby podejrzeć chronione gatunki ptaków. Ciekawym miejscem, jakie znalazło się w programie była farma „Meri Lapin Loma”, gdzie gospodarze opowiedzieli o tradycyjnej gospodarce wiejskiej, produktach lokalnych związanych z chowem owiec, agroturystyce i wędkarstwie. Nowe doświadczenia ułatwiły lepszą współpracę pomiędzy podmiotami turystycznymi na terenie gminy a także pomogły w tworzeniu korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości i pozyskiwania dodatkowych dochodów przez społeczność na naszym obszarze.

Spotkania z młodzieżą w ramach promocji branży turystycznej wśród młodzieży, które odbyły się w Hotelu BoniFacio w Kępie oraz w Gospodarstwie Agroturystycznym Sielanka w Pólcie Raciąż. W dwóch spotkaniach uczestniczyli uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z terenu LGD - Przyjazne Mazowsze. Moderatorem spotkań był Ireneusz Kamiński. Celem spotkań było praktyczne przybliżenie młodzie-

ży sektora turystycznego jako potencjalnego obszaru zatrudnienia lub prowadzenia działalności gospodarczej, a jednocześnie wskazanie przedsiębiorcom potencjalnych pracowników.

Wizyta studyjna do Finlandii dla przedstawicieli samorządów lokalnych

W wizycie udział wzięli przedstawiciele samorządów lokalnych z obszaru LGD. Celem wyjazdu było poznanie i wymiana dobrych praktyk w zakresie wspierania przez samorząd lokalny rozwoju turystyki na obszarach wiejskich. Poznanie metod rozwoju lokalnej turystyki w Finlandii miało zainspirować i ułatwić naszym władzom lokalnym ich zaadoptowanie na terenie powiatu płońskiego.

Kongres Lokalnej Przedsiębiorczości Turystycznej

Miał na celu podsumowanie i przedstawienie

Spotkania z młodzieżą - grudzień 2013 r.

wyników projektu, prezentację wypracowanych przez uczestników produktów turystycznych, dobrych praktyk z obszaru działania partnerskich LGD, dotyczących współpracy samorządów i podmiotów turystycznych, przekazanie informacji o stanie realizacji PROW 2007-2013 na Mazowszu i warunkach sukcesu rozwoju produktów turystycznych na obszarach wiejskich. Na zakończenie odbyła się dyskusja panelowa nt. współpracy samorządów i podmiotów turystycznych na rzecz rozwoju turystyki na obszarach grup uczestniczących w projekcie.

Opracowała: Agnieszka Matoblewska

Finlandia - wizyta studyjna przedstawicieli firm turystycznych - czerwiec 2013 r.

Co udało się zmienić dzięki funduszom unijnym?

GMINA	Naruszewo
BENEFICJENT	Osoba fizyczna
RODZAJ OPERACJI	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
ZAKRES OPERACJI	Zakup maszyn i urządzeń oraz utwardzenie placu manewrowego
CAŁKOWITY KOSZT PROJEKTU	199 726,00 pln
WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	99 643,00 pln

Mieszkańcy, parafie i gminy z naszego obszaru zrealizowali, za pośrednictwem LGD – Przyjazne Mazowsze poniższe projekty w ramach Osi 4 LEADER PROW 2007-2013

GMINA	Baboszewo
BENEFICJENT	Parafia Rzymsko-Katolicka
RODZAJ OPERACJI	Odnowa i rozwój wsi
ZAKRES OPERACJI	Remont dzwonnicy i elewacji wschodniej kościoła
CAŁKOWITY KOSZT PROJEKTU	78 578,55 pln
WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	58 512,00 pln

opracowała Dominika Rutecka

GMINA	Raciąż
BENEFICJENT	Osoba fizyczna
RODZAJ OPERACJI	Małe Projekty
ZAKRES OPERACJI	Zakup rowerów oraz kajaków
CAŁKOWITY KOSZT PROJEKTU	30 447,15 pln
WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	24 019,28 pln

GMINA	Płońsk
BENEFICJENT	Gmina Płońsk
RODZAJ OPERACJI	Małe projekty
ZAKRES OPERACJI	Organizacja imprezy
CAŁKOWITY KOSZT PROJEKTU	33 274, 33 pln
WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	19 954, 22 pln

GMINA	Raciąż
BENEFICJENT	Gmina Raciąż
RODZAJ OPERACJI	Małe Projekty
ZAKRES OPERACJI	Wydanie filmu promującego lokalną twórczość kulturową
CAŁKOWITY KOSZT PROJEKTU	7 999,99 pln
WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	4 550,00 pln

GMINA	Płońsk
BENEFICJENT	Osoba fizyczna
RODZAJ OPERACJI	Małe Projekty
ZAKRES OPERACJI	Budowa ścieżki dydaktycznej oraz miejsca widokowego w gospodarstwie agroturystycznym
CAŁKOWITY KOSZT PROJEKTU	30 000,00 pln
WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	21 000,00 pln

GMINA	Sochocin
BENEFICJENT	Osoba fizyczna
RODZAJ OPERACJI	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
ZAKRES OPERACJI	Zakup ciągnika rolniczego
CAŁKOWITY KOSZT PROJEKTU	145 000,00 pln
WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	56 750,00 pln

GMINA	Naruszewo
BENEFICJENT	Gmina Naruszewo
RODZAJ OPERACJI	Odnowa i rozwój wsi
ZAKRES OPERACJI	Odnowa miejscowości Nacpolsk i Żukowo poprzez budowę chodników
CAŁKOWITY KOSZT PROJEKTU	365 071,08 pln
WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	224 428,00 pln

GMINA	Zaluski
BENEFICJENT	Gmina Zaluski
RODZAJ OPERACJI	Małe projekty
ZAKRES OPERACJI	Organizacja imprezy
CAŁKOWITY KOSZT PROJEKTU	38 765,74 pln
WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA	24 973,48 pln

Zauważ PROW 2007 -2013 wokół siebie

Pod takim hasłem 30 października 2014 r. odbyła się w Płońsku konferencja przedstawiająca efekty wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na terenie powiatu płońskiego.

Marszałek Województwa Mazowieckiego – pan Adam Struzik poinformował, że mieszkańcy Mazowsza dobrze wykorzystują środki unijne na wzmocnienie rozwoju, zwiększenie konkurencyjności gospodarki, poprawę jakości życia. Mówił też, że 90 % Mazowszan będzie miało, w niedalekiej przyszłości, dostęp do szerokopasmowego Internetu.

Pan Radosław Rybicki dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich przedstawił stan wdrażania PROW na lata 2007-2013 i przykładowe projekty w powiecie płońskim. Nasz powiat dobrze wykorzystuje środki z tego programu. Liczba realizowanych projektów na koniec marca 2014 r. wynosiła 118, ich wartość to 61,54 mln zł, a kwota dofinansowania wynosi 34,18 mln zł. Są to projekty z działań: Scalanie i melioracje, Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, Odnowa i rozwój wsi. Najwięcej projektów przeprowadzono w celu poprawy jakości życia oraz skanalizowania wsi.

Samorząd województwa wdraża także podejście LEADER, które obejmuje projekty zgodne z Lokalnymi Strategiami Rozwoju, projekty współpracy oraz funkcjonowanie lokalnej grupy działania. Na terenie powiatu płońskiego funkcjonują 2 lokalne grupy działania: LGD-Przyjazne Mazowsze, które w tej perspektywie pozyskało w dwóch konkursach kwotę na wdrażanie LSR 11 273 000 zł (tj. 198 zł/mieszkańca) oraz LGD „Razem dla Rozwoju”, które realizuje budżet LSR w wysokości 6 243 000 zł (tj. 118 zł/mieszkańca). Przykłady zrealizowanych projektów z PROW w ramach Lidera w powiecie płońskim (na terenie 10 gmin wiejskich i jednej miejskiej) zaprezentowała w imieniu LGD – Przyjazne Mazowsze Małgorzata Najechalska – prezes zarządu.

Uczestnicy konferencji „Zauważ PROW 2007-2013 wokół siebie” otrzymali broszury pod takim samym tytułem oraz 2 albumy pt. „oPROWadząc po Mazowszu” oraz „Lokalne Grupy Działania zmieniają Mazowsze.”

Małgorzata Najechalska i Ewelina Gościcka

Konferencja podsumowująca PROW 2007 - 2013

Lider

Wydawca
Lokalna Grupa Działania
- Przyjazne Mazowsze

09-100 Płońsk,
ul. Sienkiewicza 11,
tel. 23 661 31 61,
e-mail lgdpm@wp.pl,
www.lgdpm.pl

Zespół redakcyjny:
Małgorzata Najechalska,
Ewelina Gościcka,
Anna Goliasz, Danuta Kućńska,
Agnieszka Matoblewska,
Dominika Rutecka